

Sygn. akt IC 167/16

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2017 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Lidia Dudek

Protokolant: Karolina Żerdzińska-Wydmuch

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2017 roku w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko C. Ś.

o zapłatę

1. oddała powództwo w całości;
2. nie obciąża powoda kosztami procesu poniesionymi przez pozwaną.

Sygn. akt I C 167/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 28 kwietnia 2016 r. powód M. B. wniósł o zasądzenie od pozwanej C. Ś. kwoty 290.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 września 2015 roku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, że pozwana zawarła z nim w dniu 1 marca 2008 roku umowę na zakup drewna o masie 20m³, którego jednak powód nie otrzymał. Swoje roszczenie oparł na podstawie art. 24 k.c., 23 k.c., art. 443 k.c. i art. 445 k.c. oraz art. 448 k.c. albowiem poprzez złożenie bezpodstawnego zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa pozwana naruszyła jego dobra osobiste.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W treści uzasadnienia wskazała, że składając zawiadomienie o przestępstwie oraz zeznania w toku postępowania karnego nie naruszyła dobra osobistego powoda albowiem jje zachowanie stanowiło bowiem wyraz prawa obywatela do Sądu i swoiste prawo podmiotowe do ochrony swoich interesów oraz praw poprzez odwoływanie się do instytucji powołanych do ścigania przestępstw i jako takie nie może być automatycznie uznane za działanie bezprawne i naruszające dobra osobiste osób, przeciwko którym postępowanie karne jest ewentualnie kierowane.

Podczas rozprawy w dniu 4 października 2017 roku powód podał, że została mu wyrządzona krzywda z powodu niedostarczenia drewna. Z tego powodu utracił zarobek w kwocie 79.000 złotych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. B. zamieszkuje w miejscowości R.. Z dniem 3 stycznia 2008 roku rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie produkcji wyrobów tartacznych, działalności usługowej w zakresie impregnowania drewna, produkcji wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa. Natomiast pozwana C. Ś. mieszka w miejscowości P., gdzie prowadzi gospodarstwo rolne.

W styczniu 2008 roku do miejsca zamieszkania pozwanej przybyli: H. B. oraz powód. M. B. chciał rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej związanej z tartacznictwem. W tym celu chciał zakupić drewno tartaczne sosnowe z lasu należącego do pozwanej. Podczas rozmowy C. Ś. wyraziła zgodę na transakcję. Jednakże dodała, że najpierw musi wystąpić do Nadleśnictwa K. celem uzyskania zgody na wycięcie drzew. Następnie syn pozwanej K. Ś. dokonywał systematycznej wycinki lasu w okresie od stycznia do miesiąca marca 2008 roku. Z każdej przeprowadzonej transakcji sporządzany był rachunek. Łącznie pozwana sprzedała na rzecz powoda 45m³ drewna sosnowego, przy czym początkowo 1 m³ kosztował 180 złotych. Podczas pierwszego odbioru drewna M. B. zapłacił całą kwotę za 25m³. Natomiast przy kolejnej partii drewna w ilości 20m³ za kwotę wyższą tj. 270 złotych. Powód wpłacił zaliczkę w wysokości 1.000 złotych na poczet przyszłej dostawy. Następnie pomiędzy stronami doszło do konfliktu na tle wzajemnych rozliczeń.

Dowód: protokoły przesłuchań (k. 8-11 akt), umowa (k. 12 akt), zaświadczenie o wpisie (k. 199 akt), zeznania K. Ś. (protokół z dnia 04.10.2017r. nagranie czas: 00:02:37-00:06:50), zeznania powoda (protokół z dnia 04.10.2017r. nagranie czas: 00:10:11-00:11:39), zeznania pozwanej (protokół z dnia 04.10.2017r. nagranie czas: 00:11:41-00:14:04).

Przed Sądem Rejonowym w L. toczyło się postępowanie w sprawie o sygn. akt II K (...) wobec M. B. o czyn z art. 286 § 1 k.k. Powód został oskarżony m. in. o to, że w miesiącu marcu 2008 roku w miejscowości P. woj. (...) w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził C. Ś. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem własnym wprowadzając ją w błąd w ten sposób, że zakupując od wymienionej drewno tartaczne w klasie jakości i grubości WCO i WD w ilości 20 m³ w cenie 270 złotych za 1 m³ - razem 5400 złotych zapłacił za nie 3200 złotych, a następnie zakwestionował ilość i jakość zakupionego drewna, nie regulując pozostałej należności w wysokości 2200 złotych.

Postanowieniem z dnia 2 września 2015 roku Sąd Rejonowy w Lublińcu na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. umorzył postępowanie karne wobec oskarżonego M. B. o zarzucane mu czyny.

W treści uzasadnienia Sąd wskazał, że w sprawie zachodzą wątpliwości co do poczytalności oskarżonego w chwili popełnienia zarzucanych mu przestępstw, czy oskarżony mógł rozpoznać znaczenie tych czynów i pokierować swoim postępowaniem. W związku z tym Sąd uznał, iż w sprawie brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przez oskarżonego zarzucanych mu występków i uznał, że w sprawie zasadnym jest umorzenie postępowania wobec oskarżonego.

Dowód: postanowienie i uzasadnienie wydane w sprawie II K (...) Sądu Rejonowego wL. (k. 13-15 akt).

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o akta sprawy karnej o sygn. akt II K (...) Sądu Rejonowego w L., które nie zostały kwestionowane przez żadną ze stron. Pomocniczym stały się zeznania powoda M. B. oraz pozwanej C. Ś. i jej syna K. Ś., które poza kwestiami spornymi dotyczącymi podejrzenia popełnienia przestępstwa przywłaszczenia przez powoda były zbieżne.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Ochrona dóbr osobistych przysługuje wówczas, gdy zostaną spełnione przesłanki przewidziane art. 24 § 1 k.c.: "istnienie" dobra osobistego, jego naruszenie oraz bezprawność działania sprawcy. Powszechnie się przyjmuje, że dobra osobiste są to pewne wartości niematerialne łączące się ściśle z jednostką ludzką, mające charakter bezwzględny i skuteczne w stosunku do wszystkich innych osób. Artykuł 448 k.c. obejmuje naruszenie każdego dobra osobistego

w rozumieniu art. 23 k.c., jest on przepisem szczególnym uzupełniającym regułę ogólną wyrażoną w art. 24 k.c. Sąd rozpoznający sprawę o ochronę dóbr osobistych w pierwszej kolejności winien poddać ocenie, czy i jakie dobro zostało naruszone, a następnie ocenić - na zarzut pozwanego - czy pomimo naruszenia tych dóbr nie zachodzi podstawa do wyłączenia jego odpowiedzialności ze względu na brak bezprawności działania. Naruszenie dóbr osobistych oraz bezprawność są oczywiście kategoriami całkowicie samodzielnymi, niezależnymi, i każda z nich podlega oddzielnej kwalifikacji i ocenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2002 r., sygn. akt II CKN 167/01, Lex nr 75353).

Nadmienić należy, iż dobra osobiste są nieodłącznie związane z istotą człowieka, jego naturą, stanowią o jego wyjątkowości, integralności fizycznej i psychicznej, jego godności i nie poddają się wycenieniu w ekonomicznych miernikach wartości. Dobra te nie zależą od ludzkiej woli, ani wrażliwości. W ramach istniejących instrumentów ochrony cywilnoprawnej ochrona dóbr osobistych ma charakter wyjątkowy, w związku z czym sięganie do jej mechanizmów powinno następować z odpowiednią ostrożnością i powściągliwością, bez tendencji do sztucznego poszerzania katalogu tych dóbr (por.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 września 2013r., I ACa 492/13, LEX nr 1383502).

W judykaturze przyjmuje się, że ocena, czy dobro osobiste człowieka zostało zagrożone bądź naruszone, musi być dokonana przy stosowaniu kryteriów obiektywnych, a więc przy użyciu pewnych wzorców obiektywnych. Istotne jest bowiem nie subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej, ale obiektywna reakcja opinii publicznej, co oznacza uwzględnienie opinii występującej w społeczeństwie. Ocena, czy nastąpiło naruszenie dobra osobistego, nie może być natomiast dokonywana według miary indywidualnej wrażliwości zainteresowanego, ta bowiem może być szczególnie duża ze względu na cechy osobowe (np. przewrażliwienie). O dokonaniu naruszenia dobra osobistego decyduje więc obiektywna ocena konkretnych okoliczności, nie zaś subiektywne odczucie osoby, która czuje się dotknięta zachowaniem innej osoby. (por. m.in.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2001r., VCKN 195/01, LEX nr 53107; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2002r., II CKN 953/00, LEX nr 55098; wyrok Sądu Najwyższego z 11 marca 1997 r. III CKN 33/97, OSNC 1997, nr 6-7, poz. 93; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 28 sierpnia 1996r., I ACr 341/96, OSA 1997/7-8/43; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 11 stycznia 2007r., I ACa 833/06, LEX nr 298413; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 grudnia 2009r., III APa 24/09, OSP 2011/3/35).

Powód upatrywał naruszenia swojego dobra osobistego w działaniu pozwanej polegającego na bezpodstawnym – jego zdaniem - złożeniu zawiadomienia o popełnieniu przez powoda przestępstwa polegającego na tym, że w miesiącu marcu 2008 roku w miejscowości P. woj. (...) w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził C. Ś. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem własnym wprowadzając ją w błąd w ten sposób, że zakupując od wymienionej drewno tartaczne w klasie jakości i grubości WCO i WD w ilości 20 m³ w cenie 270 złotych za 1 m³ - razem 5400 złotych zapłacił za nie 3200 złotych, a następnie zakwestionował ilość i jakość zakupionego drewna, nie regulując pozostałej należności w wysokości 2200 złotych, czym miał wypełnić znamiona czynu z art. 286§1 k.k.

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe nie potwierdziło jednak twierdzeń powoda. Pozwana przyznała, że przeprowadziła z M. B. transakcję dotyczącą zakupu przez niego drewna. Przy czym powód zapłacił pełną kwotę za pierwszą dostawę zamówionego towaru. Natomiast podczas drugiej dostawy nie dokonał zapłaty całej należności w wysokości 2.200 złotych. W związku z tym pozwana złożyła zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa oszustwa, które zostało następnie umorzone na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. Sąd Rejonowy stwierdził, że w sprawie zachodzą wątpliwości co do poczytalności oskarżonego w chwili popełnienia zarzucanych mu przestępstw, czy oskarżony mógł rozpoznać znaczenie tych czynów i pokierować swoim postępowaniem. W związku z tym Sąd uznał, iż w sprawie brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przez oskarżonego zarzucanych mu występków i uznał, że w sprawie zasadnym jest umorzenie postępowania wobec oskarżonego.

Podkreślenia wymaga, że nie jest wystarczające powołanie się na bliżej niesprecyzowane naruszenie „dóbr osobistych”, rozumiane jako jakaś krzywda, dyskomfort, ujemne przeżycie psychiczne lub jedynie możliwe naruszenie dóbr. Nie jest również wystarczająca sama bezprawność działania sprawcy, bo dla powstania roszczeń konieczny jest skutek działania w postaci naruszenia jednego z dóbr osobistych. M. B. powołuje się na to, że złożenie przez C. Ś.

bezpodstawnego – jego zdaniem – zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa naruszyło jego dobra osobiste. Tym samym sam powód nie wskazał jakie konkretne dobro zostało naruszone. Jego twierdzenia mają charakter czysto hipotetyczny, nie są poparte żadnym konkretnym zdarzeniem.

W związku z powyższym twierdzenia powoda, że naruszone zostały jego dobra osobiste szeroko pojęte nie znajdują odzwierciedlenia w zgromadzonym przez Sąd materiale dowodowym. Rozpoznając sprawę niniejszą Sąd miał w polu widzenia, że strony niniejszego postępowania są skonfliktowane o czym bezspornie świadczą akta sprawy karnej prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Lublińcu. Jednakże trudno w oparciu o zebrany w sprawie materiał uznać aby doszło do naruszenia treści przepisu art. 23 k.c. a powodowi należała się jakakolwiek ochrona z tego tytułu.

Należy więc uznać, iż powód nie udowodnił, aby doszło do sytuacji, w której to M. B. upatrywał naruszenia przez pozwaną swojego dobra osobistego. W związku z tym bezprzedmiotowym jest rozważanie, czy zaistniały pozostałe przesłanki wskazane w art. 24 k.c. warunkujące odpowiedzialność pozwanego za naruszenie dóbr osobistych powoda.

W związku z tym powództwo w niniejszej sprawie należało oddalić w całości na podstawie art. 24 k.c. a contrario.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. Zakwalifikowanie konkretnego przypadku jako „szczególnie uzasadnionego” w rozumieniu art. 102 k.p.c. wymaga rozważenia całokształtu okoliczności sprawy, łączących się z charakterem żądania poddanego pod osąd przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19.09.2013r., ICZ 183/12).

Hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania "przypadków szczególnie uzasadnionych" pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony stanowią podstawę do nie obciążania jej kosztami procesu. Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń. Drugie natomiast wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego przepisu powinny być ocenione z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20.09.2016r., I ACa 276/16).

Mając na uwadze wynik procesu w sprawie niniejszej powód byłby obowiązany zwrócić pozwanej koszty procesu. Niemniej jednak z uwagi na charakter postępowania, emocjonalne zaangażowanie powoda, brak świadomości o bezzasadności wniesionego powództwa oraz jego sytuację materialną na zasadzie słuszności nie należało zdaniem Sądu obciążać go kosztami procesu poniesionymi przez pozwaną.